

Edirne Kıbrıs Muharip Gaziler Derneği Üyeleri ile Kıbrıs Harekâtı Üzerine Yapılan Söyleşi*

1-Öncelikle hepiniz hoş geldiniz. Bugün burada Kıbrıs Barış Harekâtı sırasında yaşadıklarınızı, tecrübelerinizi ve savaş sonrası yaşama dair görüşlerinizi öğrenmek için toplandık. Öncelikle sizi sıra ile tanıyabilir miyiz?

Ahmet İsmailoğlu:

Ben, Türkiye Muharip Gaziler Derneği Edirne Şube Başkanı Ahmet İsmailoğlu.

İbrahim Hatsal:

Ben, Muharip Gaziler Derneği İkinci Başkanı İbrahim Hatsal.

Basri Kızıltoprak:

Ben, Muharip Gaziler Derneği üyesi Basri Kızıltoprak.

Şaban Ateş:

Ben, Muharip Gaziler Derneği üyesi Şaban Ateş.

2-İbrahim Bey hâlihazırda Kıbrıs Harekâtına katılan biri olarak savaşı sizin gözünüzden dinleyebilir miyiz?

Savaş başlamadan bir yıl önce Türkiye’de yedi ila sekiz ay eğitim aldıktan sonra Kıbrıs’a gittim. Dönmem 80-90 gün kala savaş başladı. Köylerde olan vatandaşlarımıza eziyet etmeye başladılar. 15 Temmuz 1974 tarihinde ise Enosis’i ilan ettiler. Ardından bir ihtilal yaparak Cumhurbaşkanı Makarios’u devirdiler ve akabinde Nikos Sampson başa geçti. Bu dönemde Kıbrıs’ta 600 kişilik bir birlik vardı ve ben de söz konusu birliğin içerisindeydim. Gönyeli ve Lefkoşa’daydık. 19 Temmuz’a kadar bekledik. Türkiye’den gelen giden yoktu. 19’u 20’ye bağlayan gece bizi topladılar ve Türkiye’den yardım geleceğini söylediler. Türkiye’den gelenler havadan ve denizden geliyorlardı. Havadan gelenlere iniş bölgeleri belirledik. Havadan gelenler ile Rumlara karşı savunma yapacaktık. Fakat tim gecikti hiçbir yardım yoktu ve biz savaş hattının ortasında kalmıştık. Bize gramofonla; “bekledim de gelmedin” şarkısını dinletiyorlardı. Yani bize Türkiye’den kimse gelmedi, gelemeyiz, sizi kimse kurtaramayacak elimizde öleceksiniz diyorlardı. Yani çekiniyor insan 20 ila 22 yaşlarındayız o zaman. Etrafımız bombardıman uçaklarının attıkları bombalar yüzünden alevler içindeydi. Askerlerin atlaması ya da helikopterlerin inmesi için belirlenmiş yerleri müdafaa etmeye çalıştık. Şafak söktüğünde, helikopterler bir biri ardından havada görünmeye başladılar.

20’yi 21’ine bağlayan gece havadan gelenler Rumların tüm taarruzlarına rağmen, denizden gelenlerle birleşebilmek için Beşparmak Dağları’nı aşmaya çalıştılar. Kıbrıs söz konusu gece cehennem gibiydi. Savunun dedi komutan yoksa havadan inenleri öldürürler. Rumlar bölgemize girmek için on bir tank ile geldiler. Henüz yardım tam olarak ulaşmadığından doğru dürüst silahımız yoktu. Yine de geçit vermedik, havadan inenlerden aldığımız roketatarla tankları vurduk. Rumlar sabah dörde doğru çekildiler. Böylece birinci harekât üç ila dört gün sürdü. Ateşkesin ardından 10 ila 20 gün kadar bekledik. Bu harekât boşluğunda hep katliam yaptılar. Köylerde çocukları, kızları, bebekleri öldürdüler. İkinci harekâtın başlamasına yakın ben tepeden gelen askerlerimizi gördüm, birleşmiş geliyorlardı. İkinci harekâtın başlaması ile 30 bin Türk askeri birleşerek Gazimağusa’ya ilerledik, harekâtın sonunda adanın yüzde 30 ila 35’ini almıştık.

* Bu söyleşi Uluslararası İlişkiler Öğrenci Dergisi Baş Editörü Buse Naz Şamlı tarafından gerçekleştirilmiştir.

3-Kıbrıs Barış Harekâtına katılacağınızı ilk öğrendiğinizde neler hissettiniz? Sonrasında neler yaşadınız?

Ahmet İsmailoğlu: Osmaniye ilinden alay olarak hareket ettik. Mersin'den gemiye binerek 20 Temmuz sabahı Girne sahilinden Kıbrıs topraklarına intikal ettik. Bize savaşa intikal edeceğimiz araçlara binerken söylendi. ‘‘Geri dönüşünüz olmayabilir’’ dendi ve ona göre bize tam donanımlı teçhizatlarımız teslim edildi. Biz bu ülkede şerefimizle, namusumuzla o kutsal görevimizi yaptık. Hiçbir zaman ne düşmandan korktuk ne bulunduğumuz yerden korktuk hiçbirimizin içinde ölüm korkusu yoktu. Ancak aramızda yeni evlenip askere gelmiş olan bir iki arkadaşımız vardı. Kimisi birkaç sene önce evlenmiş kimisinin ufak çocuğu var, böyle bir silah arkadaşımız gemide ‘‘ben çocuğumu bir daha görebilecek miyim?’’ diye ağlıyor. Bunlara şahit olduk ama ben hiç ağlamadım. Sanki bir düğüne, bir eğlenceye gidiyorum veya sinemaya gider gibi oynaya oynaya öyle bir heyecan vardı içimizde. Girdik, ölmek hiç aklımızdan geçmedi vatanımız için savaştık.

Şaban Ateş: Bolu Komando Tugayı’ndan helikopter ile yola çıktık. Fakat savaşı bize söylemediler, düğüne gider gibi gidiyoruz, çünkü savaş diye bir şeyden bahsedilmedi. Ne astsubaylar ne subaylar bahsetti. Konya'ya geldik, Konya'da bütün rütbeler söküldü. Onbaşı, çavuş veya subay kalmadı. Bütün herkes er gibiydi artık. Orada savaşa gittiğimizi anladık. Ancak yine de aynı hislerle devam ettik. İlk kalkışımızda hava taarruzundan dolayı Kıbrıs’a varışımız gecikse bile sonunda belirlenen noktaya atlayarak savaşa intikal ettik.

4-Hareket öncesinde sizlere bir eğitim verildi mi? Savaş sırasında taşıdığınız teçhizatlar nelerdi?

Ahmet İsmailoğlu: Şimdi her Türk askeri her an savaş olacaktı gibi eğitim alır. Bize 3 ay 10 gün, yani ortalama 100 gün savaş eğitimi yani silah eğitimi verildi. Bu şekilde eğitilmiş ve tam donanımlı bir asker olarak savaşa katıldık ve savaşta aldığımız eğitimin başarısını deneyimledik. Ben manga komutanıydım ve bu nedenle en çok teçhizat benim üstümdeydi. Bir tane tüfek omzumda, iki kilo ağırlığında bir tabancam ve top silahım ile şahsıma zimmetli üç tane silahım vardı. Top silahı, çok kıymetli bir silahtı. Yani Kıbrıs’ta en iyi silah oydu diyebilirim. Öyle ki tankı tahrip ediyordu. Top silahının mermisinin boyu 99 santim, ağırlığı ise 17 kilodur. Arabanın üstünde hedefleri bulup atış ediyordum, düşmanın yolunu kesmek için kullanıyorduk.

Basri Kızıltoprak: Taşıdığım silah 13 buçuk kiloluk bir silahtı ayrıca zimmetli iki silahım daha vardı. Sırtımızdaki silahlar ve mermiler ile 40 kilo yükümüz vardı.

Şaban Ateş: Dedikleri gibi; silahlarımız ve içerisinde klasik araç gereçler bulunduran askeri çantamız vardı. Bize suların zehirli olduğunu sadece mataramızdaki tuzlu suyu içmemiz gerektiğini söylediler. Hava 45 derece civarlarında idi verilen tuzlu suyun bize yetebilmesi için azar azar içmemiz gerekiyordu. Kıbrıs’ta sıcak iklim dolayısı ile araç radyatörlerinde antifiriz kullanılmaz bu yüzden susuzluk nedeniyle arabanın radyatöründen su içmiştik.

5-Harekât sırasında zorlandığınız bir durum ile karşılaştınız mı?

Ahmet İsmailoğlu: Bölgeyi bilmemek bizi en çok zorlayan durumdu. Şimdiki gibi navigasyon yok, yol bilmiyorsun. Fakat Kıbrıs’ta yaşayan soydaşlarımız bize katıldılar. Onlar bize rehberlik etti. İbrahim Bey daha önce geldiği için şanslıydı, bölgeyi bildiği için askerlere rehberlik yaptı. Çukur kazarak düşmanın ateşinden korunmak için kendimize mevzi yapıyorduk. Böyle bir yerde kaldık. Cephede, üzerimizde olan hâkî elbiseler bembeyaz

olmuştı, doğru dürüst banyo yapamıyorduk. Sonraları su kaynatarak açık tarlada şampunsuz ve sabunsuz duş aldık. Yeri geldi bir ekmeği sekiz kişi paylaştık, bir dilim ekmeği ister bir öğünde yersin ister 3 öğünde yersin. Hepimiz yaşadık bunları.

6-Savaş sırasında ya da daha sonra bir Rum askeriyle karşı karşıya geldiniz mi? Esir alınan, teslim olan oldu mu, neler yaşandı?

İbrahim Hatsal: Bizim askerlerden esir düşen çok nadirdi, ama sivillerden vardı. Üç kişi yakalamışlardı bizim bölükten. İki kaçmış biri yakalanmıştı, hemen bizde karşı taraftan esir alarak iki kişiyi takas yaptık. Türkiye’den gidip orada esir düşen gazeteciler vardı. Hepsisi esir kamplarındaydılar. Sivilleri yalnız yakaladıklarında sizi alıyorlar ve kendi bölgelerinde eziyet ediyorlar. Savaşla birlikte okul dediğimiz bir şey kalmıyor, cahil kalıyorsun. Üç ila beş sene sürerse okuma öğrenemiyorsun. Örneğin; Suriye’de 14 senedir okullar kapalı, Gazze’de ise üç senedir kapalı. Oralarda yaşayan çocuklar okula gidemedi. Savaşın en tehlikeli yönleri bunlardır. Halk cahil kalıyor. Gençler hukuk bilmiyor, okuyamıyor, öğrenemiyor her şeyden mahrumlar.

7-Aklınızdan çıkmayan unutamadığınız bir an yaşadınız mı? Yanınızda hayatını kaybeden arkadaşınız oldu mu?

Ahmet İsmailoğlu: Harekâtın ikinci günü albayımız şehit düştü ve ilk şehidimizi verdik. Ona şahitlik ettik yakınımızda vuruldu. Tabi ki alay komutanımız, askeri komut veren, yöneten bir kişi. Komutanımız nurlar içine yatsın. Başta Mustafa Kemal Atatürk olmak üzere bütün şehitlerimize rahmet diliyorum. Söz konusu komutanımız vefat edince biz dağılmadık, şevkimiz hiç kırılmadı. Aynı başladığımız gibi savaşa devam ettik talimatlara uyduk. Daha sonra İbrahim Bey’in bulunduğu mevkiye kadar çıktık. Beşparmak Dağları’nı aştık. Savaşın kalıntıları, izleri, yıkıntıları bunlar çoğunlukla telafisi olmayan durumlar. Akşam herhangi bir televizyon kanalında Gazze’yi, Suriye’yi izleyin, bakın orada evleri yıkılmış onları kim teskin edebilir? Kolay mı? Kıbrıs’ta da aynı durum oldu. Binalar delik deşik oldu, bazı bölgelerde hâlâ öyle duruyor.

Basri Kızıltoprak: Yanımda bir silah arkadaşım şehit düştü. Vefat ettikten sonra arkadaşımın gözünü ben kapadım. Sonradan öğrendim ki evliymiş. Bir arkadaşına ‘‘Ölürsem gözlerim açık gider’’ demiş nitekim öyle oldu. Bu şehadet bana kendimi duygusal hissettiriyor.

İbrahim Hatsal: Konuşuyorsun, bir anda üç kişi şehit oluyor ben alışmıştım artık. Yunan alayı taarruzu idi son gün artık, silah arkadaşım vardı. Onunla gidiyoruz, altın dişi vardı kendisinin. Dedim ki ‘‘Yaşar yanımda vurul da altın dişini alayım.’’ Yani şaka yapıyoruz birbirimize. ‘‘Hadi be!’’ dedi ve son lafı oydu. Yarım saat sonra kucağımda şehit oldu. Ağlıyorsun, yaş gelmiyor artık gözünden o kadar kötü bir şey ki bu savaş dediğimiz.

8-Kıbrıs Harekâtında sivil halk ile temasınız var mıydı? Halkın size anlattığı unutamadığınız bir anınız oldu mu?

Şaban Ateş: Bizim yaşıımız olanlar vardı. Bizden büyük olanlar vardı. Oradaki köylüler ahali çok iyi davrandılar askerlere. Bayağı yardım ettiler; ekmek pişirip su getirdiler, yol gösterdiler.

İbrahim Hatsal: Ben halkla beraberdim zaten onlarla birlikte savaştım. Biz üç kişi birinci harekâtın son gecesinde Mehmet amcanın çiftliği vardı, onun yanına gittik. Kendisini önceden tanıyorduk. Bizi görünce Mehmetçikler geldiniz, evlatlarım, aslanlarım diyerek bize

sarılıyordu. Ben İbrahim, ben buradaydım zaten diyorum. Mehmet amca ısrarla "Bu kopilleri buradan atalım. İki tane çiftliğim var, ikisi de gitse bile yeter ki bunları buradan atalım" diyor. Bize peynir, ekmek biraz erzak verdi. Karnımızı doyurdu, bizi öyle gönderdi. Biz oradakilerin evinde yatıyorduk. Onlar üst katta yatıyor, biz birinci katta yatıyoruz. Beraber gece hendek kazıyorduk.

9-Savaş sonunda Kıbrıs'tan ayrılırken neler hissettiniz? Ayrıldıktan sonra neler yaşadınız?

İbrahim Hatsal: Edirne'ye döneceğim için heyecanlıydım, çünkü memleketimi çok özliyordum. Şehit oldu diye benim televizyondaki listede ismim çıkıyor. Annem abimleri alıp oğlum şehit oldu diyerek Ankara'ya gidiyor ve bulamıyorlar. Genelkurmay'a çıkıyorlar. Naaşı yok diyerek oradan da geri göndermişler. Ben eve gelmeden bir saat önce baş sağlığı için eve gelmiş komşular. Eve vardığımda yeğenim vardı bahçede, beni gördü amcam ölmemiş dedi. İçeri girdim annemi gördüm başını yemeniyle bağlamış, siyah beyaz televizyonumuz vardı ona bakıyor. Haber dinliyor acaba ne oldu diye zaten o beni görünce bayıldı, yüzüne su serperek ayılttı onu. Babam nerede diye sordum, kahvedeymiş onu buldum. Babam beni gördü bir tuttu "Sen sağ mısın?" dedi. Kahveye girdim herkesin elini öpüyorsun falan. Ondan sonra bir iki gün kendime gelemedim.

Savaştan sonra uzun süre sivil hayata adapte olamadım. Örneğin gece biri bir şey yapacak diye uyuyamıyorsun. Benim öyleydi. Söylemiştim anneme gelmeyin diye ama teyzem gelmiş. Sabah başımı okşuyor, gayriihtiyari ben öldürüleceğimi düşünerek tutup çenesine vurduğum. Babam beni sopa ile uyandırıyor. Bu durum 6 ay bir sene sürdü. Hâlâ var etkileri, üstüme gelinirse çabuk sinirlenirim.

10-Kıbrıs'ta hâlâ zaman zaman çalkantılar oluyor. Size göre Kıbrıs'ta kalıcı bir barış için neler yapılmalı, bu konuda neler söyleyebilirsiniz?

Ahmet İsmailoğlu: Bağımsız Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin tanıtılması, devam etmesi daha mantıklıdır. Orada ortak bir devlet olmaz. Buna zaten gazilerin hepsi karşıdır. Biz bedel ödedik, canımızı verdik orada. Geçtiğimiz senelerde Kıbrıs'a gittim. Gezerken bir tane hanım kızımız bize rehberlik ediyordu. Oranın gençleri Avrupa Birliği'ne girmeyi, serbest dolaşım hakkına sahip olarak gezmeyi ve yaşamayı çok istiyorlar. Söz konusu rehber kıza Rumlarla neden birleşmek istediklerini sordum. Avrupa'ya gideceğiz, her tarafı gezeceğiz dedi. Peki dedim, rahat edebilecek misiniz? Diyelim ki Kıbrıs Rum Cumhuriyeti ile Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti birleşti, ortak bir devlet oldu. Siz azınlıksınız. Pekiyi bir lider 800.000 nüfus ile 300.000 nüfusa bir şeyi tam ortadan pay eder mi? Etmez. Böyle yaşayamazsınız. Böyle olmaz en güzeli sizin kendi topraklarınızda bağımsız bir Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde yaşamaktır. Biz bunu böyle söyledik, ama gençlerin ve Kıbrıslıların hayalleri gezmek, Avrupa'ya serbest gitmek, serbest dolaşmak. Demiyor ki bağımsız yaşamak serbest dolaşmaktan iyidir. Bağımsız ve hür yaşamak, başkasının emrinin altında yaşamaktan çok daha iyidir.

Daha geriye gidersek ortak hükûmet kurulmuştu ve Cumhurbaşkanı Yardımcısı Türklerdendi. Cumhurbaşkanı Makarios idi fakat Cumhurbaşkanı Yardımcısının esamisi okunmuyordu. Rum Cumhurbaşkanı Makarios ne derse kanun yerine geçiyordu. Bu nasıl ortaklık, nasıl bir anlaşma? Bizim orada azınlık konumundaki soydaşlarımız hep ezildi ve zulme uğradılar. Gençlerin babaları bizi adaya çıktığımız zamandan biliyorlardı. Keşke onlar kendi çocuklarına Kıbrıs Türklüğünün geçmişte ne zulümlere maruz kaldıklarını unutturmasalardı. Kıbrıs Türklüğünün Türklerden başka dostları, bağımsız devlet haricinde ise başka bir çözüm yolları bulunmamaktadır.

11-Gençlere Kıbrıs Barış Harekâtı ile ilgili neler söylemek istersiniz?

Ahmet İsmailoğlu: Günümüz gençleri geleceğimizdir. Bu gençliği hepimiz çok seviyoruz, fakat onların Kıbrıs'ın geçmişini ve adadaki Türk halkının yaşadıklarını unutmamalarını salık veriyoruz. Bundan dolayı ulusal bir dava olan Kıbrıs sürekli olarak gündeme getirilmelidir. Kıbrıs asla unutulacak bir yer değildir. Türkiye Cumhuriyeti için stratejik önem taşıyan bir toprak parçasıdır. Kıbrıs Türkiye Türkleri için önem taşıyan yerlerden biridir. Adada Türk hâkimiyeti bittiği an gemiler Mersin ve Antalya limanlarından Akdeniz'e açılmazlar. Türkiye kendi karasularına hapis olunur. Bizim gemilerimiz hareket edemez, hatta plajları bile kullanamayız. Bu bilinçle gençlerimize tavsiyemiz; Kıbrıs asla unutturulmamalı ve asla vazgeçilmemelidir. Kıbrıs'tan vazgeçtiğimiz an biz buradan İtalya'ya, Almanya'ya, Fransa'ya gemiyle yolculuk dahi yapamayız.

Allah, bir daha Türk milletine savaş yaşatmaz inşallah temennimiz budur. Sizler inşallah savaş yüzü görmezsiniz ama savaş görmeyiz diye yatmak yok. Ülke için, vatan için herkesin bulunduğu yerde görevini en iyi şekilde icra etmesi gerekiyor. Bu ülkede ayrımcılık, bölücülük, nifak tohumları istemiyoruz. Bizim her birimizin yaşı 70 ila 73 arasında. Kıbrıs'ta savaş biteli 50 yıl oldu. Biz hâlâ daha onun travmasını atlatmış değiliz. Umuyoruz ki sizler yaşamazsınız.